

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

В.С. Моркун

« » 2019 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

на ініціативну науково-дослідну роботу

«УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В
ПОСТІНДУСТРІАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ»

РК№ 0119 U 002391

Кривий Ріг – 2019

МРФ - 91-19 Зінченко

1. Підстава для виконання НДР

Підставою для виконання наукової роботи є рішення засідання кафедри фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку від 18 грудня 2018р., протокол № 6, а також рішення вченої ради ФЕУБ від 26 грудня 2018р., протокол № 3.

2. Мета та вихідні дані

Ідея проекту: удосконалення фінансово-організаційного механізму забезпечення розвитку суб'єктів господарювання в постіндустріальній економіці.

Робоча гіпотеза: сучасний стан фінансово-організаційного механізму забезпечення розвитку суб'єктів господарювання потребує значного його вдосконалення особливо з перспективою їх функціонування в умовах постіндустріальної економіки.

Метою проекту є:

1) на основі вивчення наукових праць, вітчизняного і зарубіжного досвіду фінансування інноваційної діяльності сформувані теоретико-методологічні підходи до формування системи фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства;

2) на основі узагальнення теоретичних матеріалів сформувані бачення категорії системно важливий банк, визначити його місце в економічній системі країни та значення для розвитку економіки; на основі дослідження сучасних світових тенденцій сформулювати принципи інноваційної діяльності для вітчизняних системно важливих банків;

3) на основі узагальнення теоретичних матеріалів сформувані бачення категорії ризику інноваційної діяльності підприємств, визначити його складові та розробити підходи комплексного управління з використанням страхових і нестрахових методів;

4) на основі вивчення світового досвіду в галузі HR удосконалити та впровадити фінансово-організаційний механізм інноваційного управління кадровою безпекою та якістю персоналу суб'єктів господарювання.

3. Етапи роботи, термін виконання та кінцеві результати

Етапи роботи (рік)	Назва та зміст етапу	Очікувані результати етапу. Звітна документація.
I етап (2019)	I. Теоретико-методологічні основи фінансово-організаційного механізму суб'єктів господарювання в постіндустріальній економіці. 1. Теоретичні та методичні аспекти застосування страхових і нестрахових методів в управлінні ризиком інноваційної діяльності підприємств. 2. Теоретичні підходи до формування системи фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства.	<i>Очікувані результати:</i> 1. Формування власного бачення категорії «ризик інноваційної діяльності підприємства», його складових, причинно-наслідкових зв'язків функціонування та методів управління. Розробка методики ідентифікації ризику інноваційної діяльності підприємства з розподілом його фінансування на три частини: самострахування; передача ризику страховій компанії; нестрахові методи захисту. 2. Вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду фінансування інноваційної діяльності підприємства; дослідження теоретичних основ та характеристика джерел фінансування інноваційного потенціалу персоналу

	<p>3. Розробка методики аналізу нематеріальних активів підприємства з інноваційним типом розвитку.</p>	<p>підприємства; розробка системи фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства.</p> <p>3. Методика аналізу нематеріальних активів підприємства.</p> <p><i>Звітна документація:</i> Тези, статті, проміжний звіт.</p>
<p>II етап (2020)</p>	<p>II. Розробка методики управління якістю персоналу та оцінки нематеріальних активів підприємства з урахуванням стратегії його інноваційного розвитку.</p> <p>1. Фінансово-організаційний механізм інноваційного управління кадровою безпекою та якістю персоналу суб'єктів господарювання.</p> <p>2. Розробка методики оцінки нематеріальних активів з урахуванням стратегії інноваційного розвитку підприємства.</p> <p>3. Розробка комплексної моделі управління ризиками інноваційної діяльності підприємств на основі оптимального поєднання страхових і нестрахових методів.</p> <p>4. Теоретико-методологічні підходи до формування системи фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства.</p>	<p><i>Очікувані результати:</i></p> <p>1. Вивчення передового світового досвіду управління кадровою безпекою та якістю персоналу підприємств та адаптація його до вітчизняних умов господарювання</p> <p>2. Методика оцінки нематеріальних активів підприємства.</p> <p>3. Розробка комплексної моделі управління ризиками інноваційної діяльності підприємств на основі оптимального поєднання страхових і нестрахових методів з врахуванням реалій сучасної цифрової економіки.</p> <p>4. Розробка системи фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства на основі вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду фінансування інноваційної діяльності підприємств.</p> <p><i>Звітна документація:</i> Тези, статті, проміжний звіт.</p>
<p>III етап (2021)</p>	<p>III. Фінансово-організаційний механізм забезпечення розвитку суб'єктів господарювання в постіндустріальній економіці.</p> <p>1. Удосконалення фінансово-економічної діяльності підприємств з метою забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання в постіндустріальній економіці</p> <p>2. Удосконалення фінансово-організаційного механізму забезпечення розвитку суб'єктів господарювання в постіндустріальній економіці.</p>	<p><i>Очікувані результати:</i></p> <p>1. Аналіз сучасних тенденцій фінансової діяльності провідних підприємств світу, та розробка нових й удосконалення існуючих фінансових механізмів з метою впровадження в діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання.</p> <p>2. Удосконалення фінансово-організаційного механізму забезпечення розвитку суб'єктів господарювання.</p> <p><i>Звітна документація:</i> Тези, статті, заключний звіт.</p>

Виконавці проекту:

1. Зінченко Олена Антонівна, д.е.н., проф., зав. каф. ФСГІР.
2. Турило Анатолій Михайлович, д.е.н., проф., зав. каф. ЕОУП.
3. Турило Анатолій Анатолійович, д.е.н., доц., проф. каф. ЕОУП.
4. Капітула Сергій Васильович, к.е.н., доц., доц. каф. ФСГІР.
5. Адаменко Марина Володимирівна, к.е.н., доц., заст. декана ФЕУБ.
6. Корнух Оксана Валентинівна, к.е.н., доц., доц. каф. ФСГІР.
7. Бондаренко Лариса Анатоліївна, к.е.н., доц., доц. каф. ФСГІР.
8. Супрун Наталія Вікторівна, к.е.н., ст. викл. каф. ФСГІР.
9. Крилова Наталія, студентка спец. 072 «Фінанси, гроші та кредит», каф. ФСГІР.
10. Ухова Ірина, студентка спец. 072 «Фінанси, гроші та кредит», каф. ФСГІР.
11. Бережецька Яна, студентка спец. 072 «Фінанси, гроші та кредит», каф. ФСГІР.

4. Очікуванні результати проекту, спосіб реалізації результатів НДР

Теоретичне визначення ризику інноваційної діяльності підприємств на сучасному етапі розвитку економіки, його складових, причинно-наслідкових зв'язків функціонування; оцінка існуючих страхових і нестрахових методів управління ризиком інноваційної діяльності підприємств та змін, що відбуваються у зв'язку з діджиталізацією економіки; розробити комплексний підхід з управління ризиками інноваційної діяльності підприємств з метою зменшення фінансових витрат та сприянню інноваційного розвитку.

Удосконалення фінансово-організаційного механізму інноваційного управління кадровою безпекою та якістю персоналу суб'єктів господарювання в постіндустріальній економіці.

Розробка системи фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства; розробка методологічних підходів до фінансування інноваційного потенціалу персоналу підприємства.

Трактування поняття «системно важливий банк» в умовах постіндустріальної економіки, визначення впливу вітчизняних системно-важливих банків на стан банківської та економічної систем країни, аналіз міжнародної інновативної практики в банківському секторі, формулювання принципів фінансових інновацій для системно важливих банків України.

Опрацювання існуючих методик оцінки нематеріальних активів підприємства. Визначення основних етапів та інформаційної бази для проведення оцінки. Обґрунтування необхідності розробки методики оцінки нематеріальних активів підприємства з інноваційним типом розвитку. Визначення основних складових стратегії інноваційного розвитку підприємства. Групування основних ключових елементів для методики оцінки та її розробка.

5. Перелік технічної документації, якою завершується виконання НДР

№ з/п	Показники	Кількість
1.	Заплановані публікації авторів за тематикою НДР: 1.1 Статті у журналах та збірниках наукових праць, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science). 1.2 Статті у журналах, що включені до переліку наукових фахових видань України. 1.3 Монографії, що опубліковані за рішенням наукової (вченої) ради вищого навчального закладу/наукової установи.	1.1. – 1 1.2. – 12 1.3. – 1
2.	Використання результатів роботи в навчальному процесі: 2.1. Публікація підручників, навчальних посібників 2.2. Публікація інших видань (словники, довідники тощо). 2.3. Розроблення і впровадження нового лекційного курсу або циклу лабораторних робіт.	2.1. – 1 2.2. – 2.3. – 3
3.	Заплановане використання результатів проекту при підготовці наукових кадрів: 3.1. захист докторських дисертацій (прийняття до захисту спеціалізованою вченою радою) за тематикою проекту. 3.2. захист кандидатських дисертацій (прийняття до захисту спеціалізованою вченою радою) за тематикою проекту.	3.1. – 3.2. –
4.	Отримання охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності створені за тематикою проекту: 4.1. Буде отримано патентів (свідоцтв про право автора на твір) України. 4.2. Буде отримано патентів (свідоцтв про право автора на твір) інших держав.	4.1. – 4.2. –
5.	Участь у виконанні проекту: 5.1. Студентів. 5.2. Аспірантів, молодих вчених.	5.1. – 1

6. Порядок розгляду та приймання результатів НДР

На Вченій раді ФЕУБ

7. Техніко економічне обґрунтування

Сучасні реалії та пріоритетність інноваційного розвитку економіки України висувають на передній план необхідність ефективного формування і використання інноваційного потенціалу персоналу на промислових підприємствах, який при грамотному управлінні є основою інтенсифікації їх інноваційної діяльності. Можна стверджувати, що сьогодні управління інноваційним потенціалом персоналу стає об'єктивною необхідністю сучасного підприємства. Одним із аспектів управління інноваційним потенціалом персоналу підприємства є пошук ефективних напрямів його фінансування.

Незважаючи на значні здобутки у сфері інноваційного менеджменту та підвищену цікавість до проблематики управління інноваційним потенціалом персоналу підприємств, теоретико-методологічним підходам формування системи його фінансування не приділено належної уваги. Попри існуючі дослідження, напрями фінансування інноваційного потенціалу персоналу

розглядалися обмежено та фрагментарно, хоча про визначальну роль працівників в інноваційній діяльності підприємства наголошують всі науковці. Цей напрям є достатньо новим як в сучасній українській економічній науці, так і в практиці управління, а тому потребує широкого комплексного дослідження.

Одним із основних індикаторів інноваційного розвитку у світовій практиці (Глобальний інноваційний індекс) є показник рівня інтелектуальної власності. Міжнародні статистичні джерела свідчать, що країни, які перейшли на інноваційний шлях розвитку мають найвищі рейтинги за економічними показниками. Серед цих показників ключове місце займають показники інтелектуальної власності. В господарській діяльності підприємства інтелектуальна власність відображена у нематеріальних активах.

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується інтенсивними процесами розробки та впровадження у виробничий процес найновіших досягнень науки і техніки, які є об'єктами інтелектуальної власності. За підрахунками НАНУ, в Україні при оцінюванні вартості підприємств інтелектуальна власність враховується лише в розмірі 1 %, в той час, як у країнах Європейського союзу цей показник сягає 50 – 85 %. Так, протягом 2016 року, промисловими підприємствами подано 197 заявок на винаходи та корисні моделі (проти 158 заявок у 2015 році). Найбільша кількість заявок, що надійшли до Укрпатенту, зі сфери Освіти – 68,9 %. Друге місце за кількістю заявок посідає Наука – 18%. Кількість заявок зі сфери Промисловості – лише 3,2 %. Найбільш активними в поданні заявок у промисловості були підприємства з виробництва машин та устаткування – 55 заявок (27,9 % від загальної кількості заявок у промисловості).

Низький відсоток реалізованої інноваційної продукції свідчить про суттєве зниження винахідницької активності на промислових підприємствах, і, як наслідок, неефективне використання можливостей управління як інтелектуальною власністю так і нематеріальними активами на підприємстві й низьке впровадження інновацій у виробництво.

Отже, для ефективного управління підприємством з інноваційним типом розвитку вкрай важлива обґрунтована інформаційна складова для прийняття ефективних управлінських рішень. Таким інструментом є Методики аналізу й оцінки нематеріальних активів підприємства з урахуванням стратегії його інноваційного розвитку.

Ризик інноваційної діяльності підприємств можна визначити як імовірність втрат, що виникають у процесі впровадження у виробництво нової продукції з характеристиками інноваційності, нових технологій або методів управління.

Ризик інноваційної діяльності підприємства за своїм змістом є явищем багатостороннім. Ризик може генеруватися: в технічній сфері (недостатнє технологічне опрацювання проекту, аварії при проведенні пробного запуску нової технології або обладнання, проблеми з матеріально-технічним забезпеченням реалізації проекту); в екологічній сфері (нанесення незапланованих збитків при реалізації проекту природному середовищу); в фінансовій сфері (недооцінка проектних витрат, інфляційні процеси, виникнення кризових обставин на ринку під час реалізації проекту); маркетинговій сфері (прорахунки в прогнозних показниках збуту нової продукції, неправильна оцінка споживчих переваг, невдале позиціонування товару); в сфері управління

персоналом (недостатність кваліфікованих кадрів для реалізації проекту, нанесення фізичної або моральної шкоди працівникам в процесі реалізації проекту та виникнення ситуації відповідальності перед ними); ризики системи організації й управління (значні трансакційні витрати, некваліфікований менеджмент, проблеми всередині колективу); ризик в правовій сфері (порушення прав інтелектуальної власності, проблеми ліцензування і сертифікації, реєстрації торгівельної марки); ризик в інформаційній сфері (витік інформації, збої в роботі інформаційних систем тощо).

Процес управління ризиком починається з його ідентифікації. Оскільки в даному випадку йдеться про інноваційну діяльність, то ідентифікація ризику ускладнюється через новизну продукту або технології. Ризик-менеджмент не може в повній мірі використовувати минулий досвід. Це робить процес андеррайтингу і більш складним, і більш дорогим.

Після ідентифікації ризику і проведення його опису приймається принципове рішення про впровадження проекту або відмови від його впровадження (у випадку коли потенційні збитки від реалізації проекту значно перевищують потенційні прибутки, а імовірність виникнення збитків розцінюється як висока).

У випадку прийняття рішення про реалізацію проекту загальна ситуація ризику інноваційної діяльності за даним проектом розкладається на напрями і постає питання фінансування ризику. Необхідно виділити з загального ризику інноваційної діяльності ті складові, що можуть бути передані на страхування. Сучасний страховий ринок пропонує багато рішень у різних сферах підприємницької діяльності (страхування майна підприємства, страхування процесу запуску обладнання або технології та аварійних ситуацій, що можуть виникнути при цьому, страхування відповідальності перед персоналом або за шкоду нанесену зовнішньому природному середовищу). В ряді випадків на страхування можна повністю або частково передати інформаційний ризик.

Існують сфери ризику, які не передаються на страхування. Наприклад, прорахунки в прогнозі збуту продукції, глобальні або локальні фінансові кризи, інфляційні процеси та їх наслідки, валютні потрясіння, моральний ризик тощо. Ці ризики залишаються на утриманні підприємства. Захистом від них можуть бути методи диверсифікації, формування спеціальних резервних фондів на підприємстві, удосконалення організаційних або технологічних процесів тощо.

На останньому етапі обчислюються витрати, пов'язані з захистом від ризику інноваційної діяльності. Обчислені витрати співставляються з масштабами проекту, його доходними і витратними статтями, робиться висновок про ефективність заходів саме з фінансової сторони.

Системно важливий банк – це банківська установа, будь-яка діяльність якої (включаючи вихід з ринку, зміна фінансового та/або функціонального стану) прямо чи опосередковано через її величину, взаємопов'язаність, складність та здатність генерування і трансмісії системного ризику впливає на стабільність банківської системи країни та економіки в цілому. До каналів трансмісії ризиків діяльності системно важливих банків можна віднести капітал, ліквідність та психологічні настрої (паніка вкладників, рефлексорні дії тощо).

Враховуючи все вище зазначене, до системно важливих банків за вимогу висуваються забезпечення фінансової стабільності, підвищення ефективності та

відповідності інноваційним процесам, тобто розроблення власної зваженої стратегії та інноваційної політики.

Фінансові інновації мають специфічні якості та створюють мультиплікативний ефект для всієї економіки. Формування фінансових інновацій у банківській системі України є складною, комплексною проблемою, що стосується та охоплює всіх її учасників і напрями банківської діяльності. На сьогодні вже визначився новий етап, ознаками якого є перехід до впровадження фінансових інновацій у рамках інноваційної стратегії, здійснення інноваційної діяльності на засадах системного підходу, прийняття банками інноваційних бізнес-моделей розвитку. Але для вітчизняних банків, цей етап потребує зміни парадигми власної діяльності. Для системно важливих банків фінансові інновації повинні стати не тільки новим інструментарієм виконання функцій фінансового посередника, а новою технологією управління. Прийняття системно важливими банками інноваційних бізнес-моделей дасть змогу подолати негативний вплив їхніх діючих моделей функціонування на розвиток банківської системи. Системно важливі мають відповідати вимогам часу для реалізації своїх головних функцій, забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності банківської системи, що в умовах глобалізації неможливо без упровадження стратегічних і радикальних фінансових інновацій.

Керівник НДР

О.А. Зінченко

Начальник НДЧ

Д.В. Бровко

Нормоконтролер

Н.В. Наумова